

SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN ARVIOINTILOMAKE LAUTAKUNNILLE TP 2024

Kunnanhallituksen on tilinpäätöksen toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Tätä tarkoitusta varten kunnanhallituksen tulee esittää toimintakertomuksessa selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä keskeiset johtopäätökset sen toteutumisesta tilikaudella.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Vihdin kunnanvaltuuston 27.1.2014 ja kunnanhallituksen 24.3.2014 hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lautakunnalla on velvollisuus valvoa, että sen alainen toiminta tapahtuu kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen hyväksymien tavoitteiden mukaisesti sekä seurata tavoitteiden toteutumista. Kunnanvaltuuston 18.3.2024 § 16 hyväksymän viimeisimmän muutetun hallintosäännön 14 §:n mukaan palvelukeskuksen johtaja vastaa keskuksensa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuuden varmistamisesta.

Sisäisen valvonnan yleisohje koskee kaikkia kunnan toimielimiä, kunnan johtoa eri organisaatiotasolla ja kaikkia esimiesasemassa olevia. Sisäisen valvonnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksytyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan kuntamme kaikissa hallintokunnissa.

Tällä arviointilomakkeella arvioidaan lautakunnan alaisen toiminnan toteutumista vuonna 2024. Arviointilomakkeiden yhteenveto ja niistä tehtävät johtopäätökset toimivat pohjana kunnanhallituksen tilinpäätöksessä antamalle sisäisen valvonnan selonteolle. Keskusvaalilautakunnan ja tarkastuslautakunnan osalta lomaketta ei täytetä. Elinvoimalautakunnan alaiset elinvoimapalvelut ja kuntaympäristöpalvelut tekevät arviointilomakkeen omilta osiltaan.

Lomakkeessa olevien numeeristen yleisarvosanojen perustelut ovat seuraavat:

- 5=onnistunut kiitettävästi
- 4=onnistunut hyvin
- 3=onnistunut tyydyttävästi
- 2=onnistunut huonosti
- 1=onnistunut erittäin huonosti

LAUTAKUNTA: KUNNANHALLITUS

1. SÄÄNNÖSTEN, MÄÄRÄYSTEN JA PÄÄTÖSTEN NOUDATTAMINEN

Selonteossa tulee ottaa kantaa sisäisen valvonnan toimivuuteen lakien ja päätösten sekä hyvän hallintotavan noudattamisessa erityisesti lakisääteisissä tehtävissä ja erityisesti silloin, kun niiden noudattamisessa on havaittu puutteita. Selonteossa saattaa olla aiheellista arvioida sisäisen valvonnan toimivuutta tilanteessa, jossa toimielimen tai viranhaltijan toimintaan on tilikauden aikana kohdistunut kunnallisvalitus, korvausvaatimus, syytteesen asettaminen tai muu oikeusseuraamus. Huomioithan arvioinnissa myös tietosuojan ja tietoturvan yhtenä arvioitavana kohteena.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi: Konsernipalveluiden toiminta on ollut lakien, säännösten ja määräysten näkökulmasta hyvällä tasolla. Kunnalle on periytynyt Karviaisen ajoilta kaksi oikeustapausta, joissa toisen käsittely on enää kesken. Tämän lisäksi käynnissä on yksi henkilöstöön liittyvä oikeustapaus.

Vuoden aikana on kehitetty hankintoja ja hankintojen ohjeita on terävöitetty. Hankintoja on tarkasteltu ja eräissä pienhankinnoissa ei ole hankintalain mukaisesti toimittu ja tietyt pienhankinnat ovat tarkastelussa ylittäneet kansalliset hankintarajat. Näiden asioiden esiin tullessa on korjattu toimia.

2. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN, VAROJEN KÄYTÖN VALVONTA, TULOKSELLISUUDEN ARVIOINNIN PÄTEVYYS JA LUOTETTAVUUS

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tulokellisuuden toteutumisen seuranta esitetään tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Silloin kun tavoitteen asettamisessa tai määrärahan budjetoinnissa on tapahtunut olennainen virhe tai tulosvastuuta ei ole noudatettu tai toimivalta varojen käytössä on toistuvasti ylitetty, saattaa asia kuitenkin olla syytä tuoda esiin selonteossa korjausehdotuksineen.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi: Konsernipalveluilla on ollut strategiset tavoitteet, joiden saavuttamista on seurattu kuukausitasolla palvelukeskuksen johtoryhmässä ja tavoitteisiin pääsemisestä on raportoitu kunnan hallitukselle kahden osavuosisikatsauksen yhteydessä. Asetettuihin tavoitteisiin on päästy suurimmalta osin. Käyttötalouden ja investointien osalta pysyttiin asetetuissa raameissa. Vuoden aikana talouden raportointia ja ennusteita käytiin läpi kunnanhallituksen kanssa osavuosisikatsauksien yhteydessä.

3. RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN

Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja arvioidaan kunnan toimintaan liittyviä riskejä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi.

Kunnan riskienhallinnan tasoa ja riittävyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kunnan kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuuttamalla. Riskienhallinnan järjestämistä arvioidaan selonteossa esimerkiksi seuraavin perustein:

- Onko riskienkartoitus kunnassa ajan tasalla ja onko se tehty riittävän kattavasti?
- Onko riskienhallinta ja seuranta vastuutettu selkeästi ja onko siihen riittävä asiantuntemus?
- Onko onnistuttu toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa?

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi: Vuoden aikana syksyllä tehtiin riskikartoitus ja riskien hallintakeinot. Riskit ovat vastustettu henkilöittäin. Riskiarviointi on tarkoitus tehdä vuosittain osana talousarvio- ja tilinpäätösprosesseja.

4. OMAISUUDEN HANKINNAN, LUOVUTUKSEN JA HOIDON VALVONTA

Selonteossa arvioidaan sisäisen valvonnan toimivuutta erityisesti silloin, kun omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa on toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai jouduttu korvaus tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Menetys tai korvaus voi olla seuraus esimerkiksi virheellisestä menettelystä hankinnan kilpailuttamisessa tai omaisuuden luovutukseen liittyvässä arvonlisäveron palautuksessa tai valtionosuuden takaisinperinnässä.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi: Kunnan omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvontaan liittyen ei ole toteutunut poikkeamia – menetyksiä, arvon alennuksia tai korvauksia vuoden 2024 aikana konsernipalveluiden alaisessa toiminnassa. Kunnan toiminnassa arvoltaan merkityksellisen irtaimen omaisuuden hallinnassa on kehitettävää ja se on tulevien vuosien aikana tarkasteluun otettava kokonaisuus. Nämä liittyvät erityisesti panttivelkakirjojen hallittavuuteen.

5. SOPIMUSTOIMINTA

Sopimukseen liittyvää sisäistä valvontaa on selonteossa aiheellista arvioida erityisesti silloin, kun sopimuksella on ollut sellaisia negatiivisia seuraamuksia, joita ei sopimusta tehdessä ole ennakoitu. Selonteossa on myös syytä arvioida onko sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta kunnassa ajantasaista ja kattavasti vastuutettu.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi: Kunnassa on käytössä asiahallintajärjestelmään sisältyvä sopimusten hallintajärjestelmä, johon on määritelty sopimusten vastuuhenkilöt ja asetettu hälytykset sopimusten tarkastelua ja uusimista varten. Sopimushallinta otettiin käyttöön vuonna 2021 ja sopimuskokonaisuuksien vienti järjestelmään on toteutunut sopimuskokonaisuuksittain kuitenkin niin, että vuoden 2024 lopulla järjestelmässä on arvion mukaan koko kunnan sopimuksista merkittävä osa.

Konsernipalveluista on annettu tukea muiden palvelukeskuksien sopimusten laadintaan ja kunnan kannalta kriittisimmissä sopimuksissa on käytetty sopimusjuridiikkaan erikoistuneita lakimiehiä, jotka ovat auttaneet sopimusten laadinnassa kunnan edun varmistamiseksi. Vuonna 2024 Vihtiin palkattiin hankinta-asiantuntija. Uudella resurssilla vahvistettiin hankintaosaamista ja parannettiin hankinnan prosesseja.

6. ARVIO SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida systemaattisilla menetelmillä sisäisen valvonnan toimivuutta ja tehokkuutta sekä tukea kunnan johtavia viranhaltijoita ja toimielimiä riskienhallinnan toteuttamisessa. Sisäinen tarkastus suoritetaan toimivan johdon johdolla ja alaisuudessa.

Selonteosta tulee käydä ilmi, miten sisäinen tarkastus on toimielimessä järjestetty, tarkastustoiminnon laajuus, kohdentuminen ja keskeiset tulokset päättyneellä tilikaudella ja johtopäätökset.

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi: Vuoden aikana aloitti Kirkkonummen ja Vihdin yhteinen sisäinen tarkastaja. Vihdin osalta sisäinen tarkastaja tekee 40% viikkotasolla Vihtiin tarkastusta. Vuoden 2024 sisäisen tarkastuksen perusteella on huomioitu ostolaskuprosesseissa ja maksumääräyksissä epäkohtia. Epäkohdat ovat liittyneet mm. hankeavustusten rahankäyttöön. Epäkohtia ja linjauksia on korjattu. Vuoden 2025 osalle on tehty ensimmäinen tarkastussuunnitelma, jossa pureudutaan opetustoimen palkkaproessiin ja kunnan hankintoihin kuntaympäristöpalveluissa.

Lomake palautetaan täytettynä viimeistään 28.2.2025 osoitteeseen talouspalvelut@vihti.fi. Mikäli lautakuntakäsittelyssä tulee muutoksia, näistä ilmoitettava talouspalveluille.